

جوایز بانکی

امام خمینی (ره)

• گاهی بانکها به منظور تشویق و ترغیب مشتریان که بیشتر پولشان را به بانک سپارند و یا حساب باز کنند، از طریق قرعه‌کشی جایزه‌ای قرار می‌دهند و به کسی که قرعه به نام او اصابت کند، جایزه می‌پردازند. آیا جایز است که بانک چنین عملی را انجام دهد و گرفتن آن جایزه شرعاً جایز است یا نه؟

در این مسأله تفصیل هست به این که اگر عمل قرعه‌کشی پس از اعلام بانک به صورت شرط از طرف مشتریان نباشد و پول خود را به این شرط نگذارند که قرعه‌کشی انجام شود، بلکه قرعه‌کشی فقط به عنوان تشویق مشتریان بوده باشد که بیشتر پول در آن بانک بگذارند و یا اشخاصی حساب در آن بانک باز کنند، در این صورت عمل قرعه‌کشی جایز است و کسی که قرعه به نام او اصابت کند جایز است آن جایزه را به عنوان مجهول‌المالک به اذن حاکم شرع یا به اذن وکیل او در صورتی که بانک دولتی و یا مشترک بوده باشد، بگیرد و اگر بانک دولتی و یا مشترک نبوده باشد، در گرفتن جایزه احتیاج به اذن حاکم شرع ندارد و اگر عمل قرعه‌کشی چنانچه به نحو شرط ضمن عقد مانند عقد قرض و یا عقد دیگری بوده باشد، انجام بگیرد و از باب وفا به آن شرط قرعه بکشند، جایز نمی‌باشد و گرفتن جایزه نیز برای کسی که قرعه به نام او اصابت کرده است به عنوان وفا با آن شرط جایز نمی‌باشد.

آیت الله خامنه‌ای

• مبلغی را در بانک ملی پس‌انداز کردم و بعد از مدتی مبلغی را به عنوان جایزه به من دادند، گرفتن آن چه حکمی دارد؟

گرفتن جایزه و تصرف در آن اشکال ندارد.

• جوایزی به سپرده‌های قرض‌الحسنه تعلق می‌گیرد، گرفتن آنها چه حکمی دارد؟ و بر فرض جواز آیا خمس به آنها تعلق می‌گیرد؟

پس‌اندازهای قرض‌الحسنه و جایزه‌های آن اشکال ندارد و در جایزه، خمس واجب نیست.

• در صورتی که صاحبان حسابهای پس‌انداز به علت عدم اطلاع یا دلایل دیگر برای دریافت جایزه‌های خود به بانک مراجعه نکنند، آیا جایز است بانک در آنها تصرف کند و یا آنها را بین کارمندان بانک توزیع نماید؟

بانک و کارکنان آن حق ندارند جایزه‌هایی را که مخصوص برندگان هستند، بدون اذن آنان به تملک خود درآورند.

آیت الله شاهرودی

- دریافت جوایز مربوط به حساب های قرض الحسنه بانک ها چه حکمی دارد؟ (۲) دریافت سود حساب های کوتاه مدت و بلند مدت بانک ها چه حکمی دارد؟
- اگر بانک به قصد تشویق مشتریان پرداخت کند، دریافت آن جایز است اما اگر جایزه در ضمن عقد شرط شود اخذ آن جایز نیست. (۲) اگر طبق عقود اسلامی باشد و صوری نباشد گرفتن آن جایز است.
- پولی در بانک برای جایزه بردن گذاشته می شود حکم آن چیست؟
- اگر گذاشتن پول به قصد قرض به شرط جایزه دادن باشد این عمل حرام است ولی خود قرض صحیح و شرط آن باطل است و شخص مستحق گرفتن جایزه نیست. و اگر به قصد مضاربه باشد، عمل حلال و صحیح و مستحق گرفتن جایزه است
- جایزه هایی که بانک به صاحبان قرض الحسنه می پردازد چگونه است؟
- اگر قرعه کشی و دادن جایزه در عقد قرض شرط نشده باشد و بانک صرفاً برای تشویق مردم به قرض الحسنه دادن وعده قرعه و جایزه می دهد دادن و گرفتن جایزه جایز است. و اگر دادن جایزه در عقد قرض شرط شده باشد ربا و حرام است ولیکن قرض صحیح است و شرط جایزه باطل است و گرفتن آن ربا و حرام است.

آیت الله تبریزی

- فتوای حضرتعالی در زمینه سود حاصل از سپرده های کوتاه و درازمدت و جوایزی که از راه قرعه کشی به سپرده گذار پرداخت می شود، چیست؟
- باسمه تعالی؛ چنانچه بر طبق عقود شرعی معامله شود، می تواند سود را بگیرد؛ و در غیر این صورت باید سود را پس از گرفتن، تخمیس کند و بعد در بقیه تصرف کند و از ۴/۵ بقیه هم اگر چیزی در آخر سال باقی ماند آن را هم تخمیس کند؛ و نسبت به جوایز هم باید ابتدا آن را تخمیس کند و بعد در بقیه تصرف کند، و الله العالم.

آیت الله بهجت

- برخی برای شرکت در قرعه کشی در بانک حساب باز می کنند یا برداشت از حساب خود را تا موعد قرعه کشی به تأخیر می اندازند، آیا چنین حساب هایی در صورت برنده شدن در قرعه کشی یا عدم آن اشکال دارد؟
- پول گذاشتن در بانک به عنوان قرض الحسنه، اشکالی ندارد و هم چنین جایزه های که بانک در قبال آن به بعضی از مشترکین پرداخت می کند، حلال است.

آیت الله وحید خراسانی

- گاهی بانکها به منظور تشویق و ترغیب مردم که حساب باز کنند، یا مشتریان که بیشتر پولشان را به بانک بسپارند، جایزه ای در نظر می گیرند که از طریق قرعه کشی به کسی که قرعه به نام او اصابت کند، بدهند.
- جایزه های بانکی دو صورت دارد:

اول: آن که قرعه‌کشی بر بانک شرط نشود، بلکه قرعه فقط به عنوان تشویق باشد، در این صورت عمل قرعه جایز است، و کسی که قرعه به نام او اصابت کند، جایز است آن جایزه را بگیرد، هر چند احوط آن است که اگر بانک دولتی یا مشترک باشد، گرفتن جایزه به اذن حاکم شرع باشد.

دوم: آن که قرعه‌کشی شرط شود، و بانک به جهت وفای به آن شرط قرعه بکشد، که در این صورت عمل قرعه‌کشی جایز نیست، و همچنین گرفتن جایزه برای کسی که قرعه به نام او اصابت کرده است جایز نیست.

آیت الله مکارم شیرازی

- جوایز بانکها مشمول چه عنوان فقهی می‌باشد؟
نوعی هبه بلاعوض برای ایجاد انگیزه سپرده‌گذاری است.
- واریز نمودن پول به مقدار معین جهت قرعه‌کشی چه حکمی دارد؟ اگر شرط نکند که پول را به این جهت واریز می‌کند، بلکه داعی او این امر باشد، تغییری در حکم ایجاد خواهد شد؟ اصولاً آیا بین شرط و داعی فرقی هست؟
اگر شرط کند اشکال دارد؛ ولی اگر جنبه داعی داشته باشد اشکال ندارد، و تفاوت این دو از اینجا روشن می‌شود که شخص سپرده‌گذار برای خود حق مطالبه از بانک قائل نباشد.

آیت الله صافی

- سپردن پول در صندوقهای قرض الحسنه به قصد دریافت جوایز غیر معین چه حکمی دارد؟
اگر سپردن پول به بانک قرض الحسنه به شرط شرکت دادن قرض دهنده در قرعه‌کشی جواز نباشد و خود بانک برای تشویق قرض‌دهندگان جوایزی معین کند و قرض دهنده پول را به قصد قرض الحسنه بلا شرط بدهد اشکال ندارد هر چند قرض دهنده از برنامه جوایز بانک مطلع باشد.

آیت الله سبحانی

- جوایزی که به پس اندازها تعلق می‌گیرد اگر قراردادی میان پس اندازکننده و بانک یا صندوق نباشد حلال است و با گذشتن سال خمس آن واجب می‌شود، این در صورتی است که پس اندازکننده خود را طلبکار جایزه نداند، بلکه پس اندازگیرنده شخصاً برای تشویق پس انداز کنندگان جوایزی می‌دهد.

آیت الله مظاهری

- جایزه‌هایی که بانکها یا غیر آنها برای تشویق قرض دهنده می‌دهند یا مؤسّسات دیگر برای تشویق خریدار می‌دهند، حلال است، و آنچه را که فروشنده‌ها برای جلب مشتری داخل جنسهای خود می‌گذارند، حلال است.